

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 12889

Tarih : 24.07.2025

Vezir Coşkun PARLAK
Hakkari Milletvekili
Milli Savunma Komisyonu Üyesi

32003

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Yılmaz Tunç** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 23.07.2025

Vezir Coşkun PARLAK

Hakkari Milletvekili

Kamuoyunda Kobani Davası olarak bilinen davada başta HDP (Halkların Demokratik Partisi) önceki dönem Eş Genel Başkanları Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ olmak üzere birçok HDP'li siyasetçi tutuklu bulunmaktadır. Yıllar süren yargılama sürecinden sonra 2024'ün Mayıs ayında karar açıklanmış; ancak gerekçeli karar 1 yıldan fazla bekletilerek 2025'in Haziran ayında açıklanmıştır.

8 Temmuz 2025 tarihinde ise Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nden (AİHM) önceki dönem HDP Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş'la ilgili bir karar çıkmıştır. Mahkemenin "Selahattin Demirtaş v. Türkiye (No.4) (Başvuru no: 13609/20)" kararı, Demirtaş'ın uzun süredir devam eden hukuksuz tutukluluğuna ilişkin hak ihlali kararı vermiştir.

AİHM 2020 yılında verdiği Büyük Daire kararıyla Selahattin Demirtaş'ın tutukluluğunun siyasi saiklerle yapıldığına, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 5. Ve 18. maddelerinin ihlal edildiğine hükmetmişti. AİHS'nin 18. Maddesinin ihlal edildiğine ilişkin kararda Demirtaş'ın tahliye edilmesi gerektiği belirtilmişti. Fakat 2020 yılındaki bu karara rağmen Demirtaş ve diğer Kobani Davası tutukluları tahliye edilmemiştir.

Türkiye, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni 4 Kasım 1950 tarihinde imzalamıştır. 10 Mart 1954 tarih ve 6366 sayılı Onay Kanunu, 19 Mart 1954 tarih ve 8662 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Onay belgeleri, 18 Mayıs 1954 tarihinde Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'ne tevdi edilmiş ve Sözleşme, Türkiye bakımından bu tarihte yürürlüğe girmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 90/4 maddesi şu şekildedir:

“Usulüne göre yürürlüğe konulmuş Milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz. (Ek cümle: 7/5/2004- 5170/7 md.) Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır.”

Anayasanın bu maddesi uyarınca Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin denetim organı olan AIHM'nin kararları iç hukuk açısından bağlayıcıdır. Fakat Kobani Davasında AIHM kararları mahkemeler tarafından uygulanmamaktadır.

Bu bilgiler ışığında:

- 1- Anayasanın 90/4 maddesinde açıkça yazılmış olduğu halde Türkiye'deki yargı makamlarının AIHM kararlarını uygulamama gerekçesi nedir?
- 2- Kobani Davası'nın gerekçeli kararı neden olağan uygulamalardan çok daha uzun bir sürede açıklanmıştır?
- 3- Kobani Davasında yargılanan diğer kişilerle ilgili AIHM kararları mevcut mudur, bu kararlar Mahkemeler tarafından uygulanmış mıdır?
- 4- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Selahattin Demirtaş'a ilişkin verdiği üçüncü ihlal kararına rağmen Kobani Kumpas davası sanıklarının tahliye taleplerinin reddedilmesi, AIHM kararlarını yok saymak anlamına gelmiyor mu?
- 5- Kobani Davasında AIHM kararları doğrultusunda yeniden yargılama ya da tahliye için herhangi bir yasal düzenleme ya da değerlendirme yapılmakta mıdır?
- 6- AIHM kararları iç hukukta etkili değilse, Türkiye'nin Avrupa Konseyi üyeliği ve AIHM yargı yetkisini kabul etmiş olması ne anlam taşımaktadır?
- 7- Kobani Davasının iddianamesi, yargılama süreci ve gerekçeli kararının hiçbir somut delile dayanmadığı iddiaları hakkında Bakanlığınızın yürüttüğü bir denetim veya soruşturma var mıdır?
- 8- Tahliye taleplerinin reddedilmesinde, siyasi saiklerle hareket edildiğine dair kamuoyunda oluşan algıyı gidermek için hangi adımlar atılacaktır?

- 9- Kobani Davası örneğinde olduğu gibi, siyasetçilerin tutuklu yargılanması uygulaması, Türkiye’de ifade özgürlüğü ve siyaset yapma hakkı bakımından uluslararası sözleşmelere uygun mudur?
- 10- Kobani Davasındaki yargılamalarda, AİHM içtihatlarına uygunluk denetimi yapılmakta mıdır?
- 11- AİHM kararlarının uygulanmaması, Türkiye’yi Avrupa Konseyi nezdinde hangi yaptırımlarla karşı karşıya bırakabilir? Bu riskler Bakanlığınızca değerlendiriliyor mu?
- 12- Kobani Davasında tutuklu bulunan siyasetçilerin uzun tutukluluk süresi ve adil yargılanma hakkının ihlali hakkında Bakanlığınızın bir değerlendirmesi var mıdır?
- 13- Kobani Davasının siyasi gerekçelerle açıldığı ve sürdürüldüğüne dair iddialara ilişkin Bakanlığınızın görüşü nedir?
- 14- Türkiye, 2023 ve 2024 yıllarında AİHM tarafından en fazla hak ihlali kararı verilen ülkeler arasında kaçınıcı sıradadır Bu tabloyu değiştirmek için Adalet Bakanlığı ne tür reform çalışmaları yürütmektedir?
- 15- Türkiye hakkında verilmiş ve kesinleşmiş AİHM kararlarından hangileri bugüne dek halen uygulanmamıştır? Uygulanmayan kararların gerekçesi nedir?
- 16- AİHM kararlarının uygulanmaması nedeniyle Türkiye hakkında Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi’nde başlatılmış ihlal süreci veya uyarı bulunan dosya sayısı kaçtır?
- 17- Hukukun üstünlüğü ve demokratik siyasetin korunması adına, AİHM kararlarına eksiksiz uyum sağlanması için yürütülen veya planlanan çalışmalar nelerdir?